

Synesteetikon sana-värikokemus – tutkimusmenetelmä ja yhden koehenkilön tuloksia

Into Almiala ja Valtteri Aurela

Otaniemen lukio

Valkeakosken Tietotien lukio / Päivölän matematiikkalinja

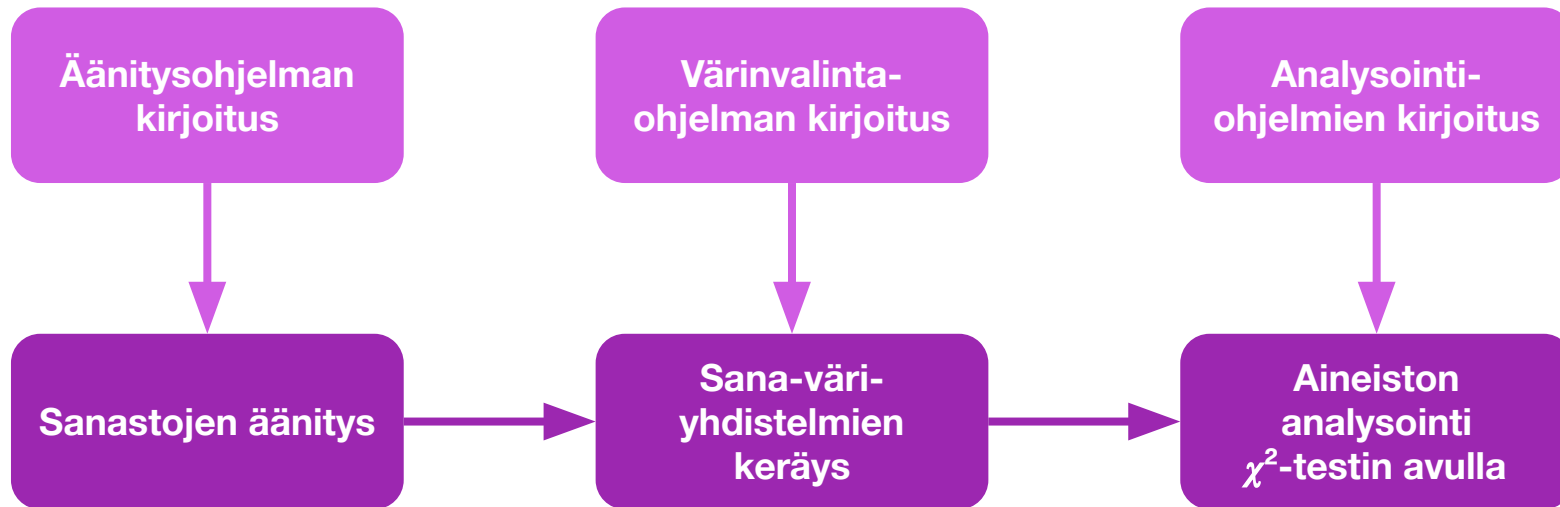
Mitä on synestesia?

- Pienellä osalla ihmisistä esiintyvä ilmiö, jossa yhden aistin kautta välittyvä ärsyke aiheuttaa henkilölle kokemuksen toisen aistin havainnosta. Yleisin synestesian muoto on viikonpäivien yhdistäminen väreihin.
- Synesteetikko kokee aina samat aistikokemukset samoista ärsykkeistä.
- Eri synesteetikkojen välillä kokemukset vaihtelevat paljon.

Mitä tutkimme?

- Tutkimme, mitkä tekijät vaikuttavat yhden sana-väri-synesteetikon sanoihin yhdistämiin väreihin.
- Erityisesti tutkimme seuraavien ominaisuuksien vaikutusta: ensimmäinen kirjain, muut kirjaimet, sanan pituus.
- Oli tiedossa, että koehenkilö kokee D-kirjaimen vaikuttavan sanan väriin erityisen paljon. Koska D:llä alkavia sanoja ei suomen kielessä ole kovin paljon, niitä tutkittiin erillisellä aineistolla.

Tutkimuksen toteutus

Aineisto ja menetelmät

Koejärjestely

Kaksi sanastoa

- Ensimmäiseen sanastoon arvottiin 1027 satunnaista suomen kielen sanaa kotimaisten kielten keskuksen nykysuomen sanalistasta.
- Toiseen sanastoon arvottiin 94 satunnaista D-kirjaimella alkavaa sanaa.

Datan keräys

- Väriervalintaohjelma toisti koehenkilölle sanan äänitysohjelmalla äänitetyistä tiedostoista.
- Koehenkilö valitsi väripaletista sanaan yhdistämänsä värin tai monta väriä.
- Sana-väri-yhdistelmät tallennettiin tiedostoon.
- Yhteensä dataa saatiin 838 sanasta.

Sanasto-ohjelmat

Äänitysohjelma

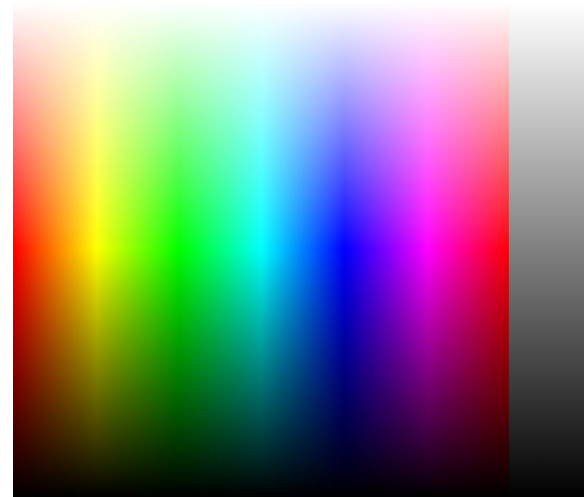
- Ohjelma esittää käyttäjälle satunnaisia sanoja.
- Käyttäjä lukee sanan ääneen ja ohjelma äänittää sen.

Väriervalintaohjelma

- Ohjelma soittaa äänitetyn sanan käyttäjälle.
- Käyttäjä valitsee sanaa kuvaavan yhden tai useamman värin annetusta väripaletista.

Äänitysohjelman käyttöliittymä

Väriervalintaohjelman väripaletti

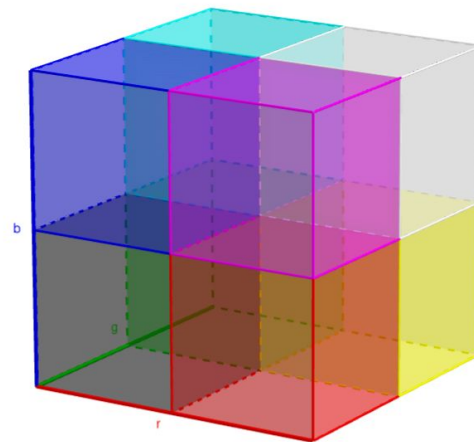
Värien käsittely

Värien tallennus

- Ohjelma tallensi sanoihin yhdistetyt värit RGB-muodossa, jossa punaisen, vihreän ja sinisen värikanavien kirkkausarvot tallennettiin lukuina välillä 0-255.

Värien luokittelu

- Värit jaoteltiin kahdeksaan väriluokkaan, jotka saatiin jakamalla RGB-avaruus kahdeksaan yhtenevään osaan
  - Punainen, sininen, vihreän, syaani, magenta, keltainen, musta ja valkoinen

Havainnollistava kuva RGB-avaruuden jaosta väriluokkiin

Tilastollinen tarkastelu

Sanojen ryhmittely

- Analyysiä varten sanat jaettiin ryhmiin kolmen ominaisuuden perusteella
  - Sanat, jotka alkavat tietyllä kirjaimella
  - Sanat, jotka sisältävät tietyn kirjaimen jonain muuna kuin alkukirjaimena
  - Sanan pituus

Tilastollinen tarkastelu

- Dataa analysoitiin vertaamalla tietyn ryhmän jakaumaa kaikkien sanojen jakaumaan χ^2 -testillä.
- Jotkin ryhmät eivät sisältäneet riittävästi sanoja χ^2 -testin suorittamiseksi.

Tulokset

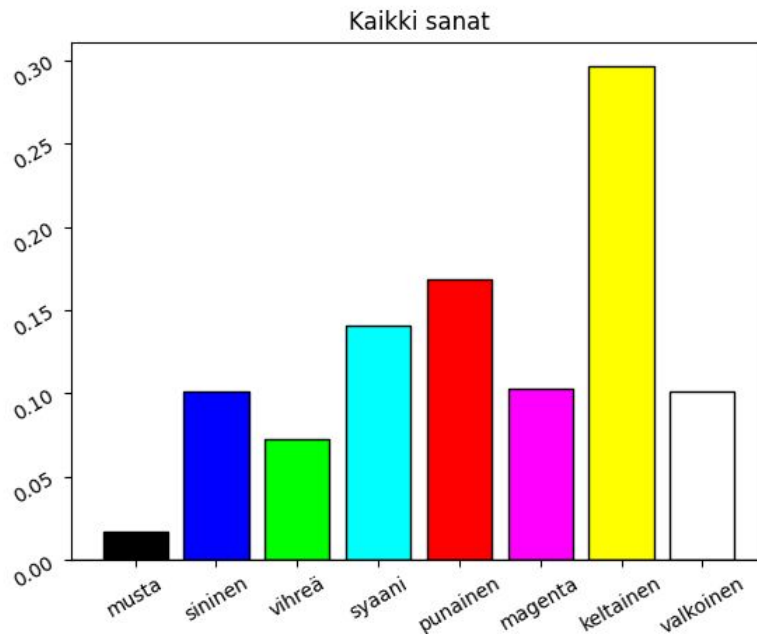
Värijakaumat

Tutkimme koehenkilön sanoihin yhdistämien värien jakaumia.

- Värien jakaumalla tarkoitetaan kunkin värin suhteellista osuutta kaikista väreistä.

Koehenkilön satunnaisten sanojen joukkoon yhdistämät värit eivät jakautuneet tasaisesti väriluokkien kesken.

- Keltainen oli selvästi yleisin väri.
- Musta luokkaan kuuluvia tummia värejä esiintyi vähiten.

*Kaikkien sanojen suhteellinen värijakauma.
Pystyakseli kuvaa osuutta kaikista väreistä.*

Tilastollinen analyysi

Kymmenellä kirjaimella alkavia sanoja oli riittävästi χ^2 -testiin.

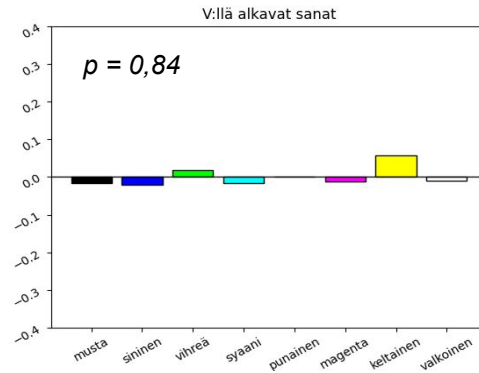
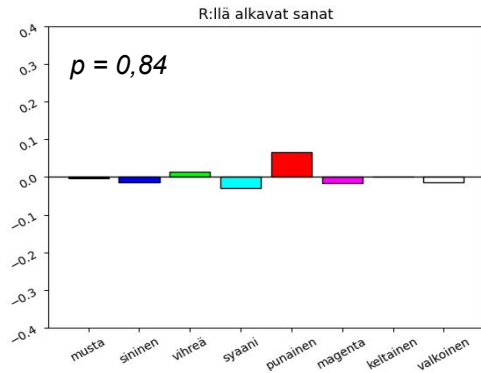
- D, H, K, L, M, P, R, S, T, V
- Näistä kahdeksalla kirjaimella alkavien sanojen jakaumat erosivat tilastollisesti merkitsevästi kaikkien sanojen jakaumasta.
  - D, H, K, L, M, P, S, T

19 kirjainta muuna kuin ensimmäisenä kirjaimena sisältäviä sanoja oli riittävästi χ^2 -testiin

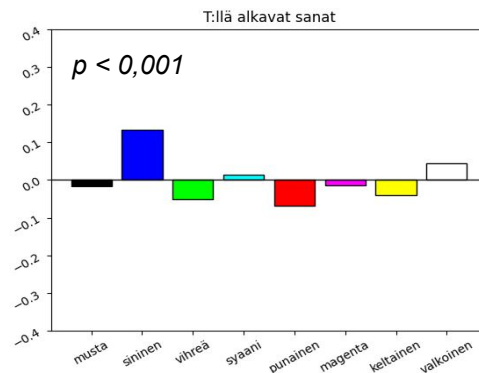
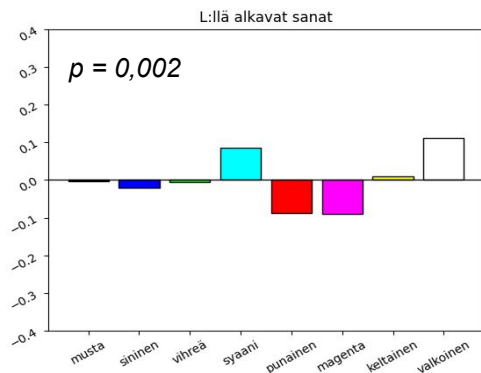
- A, D, E, H, I, J, K, L, M, N, O, P, R, S, T, U, V, Y, Ö
- Kolmella kirjaimella alkavien sanojen jakaumat erosivat tilastollisesti merkitsevästi kaikkien sanojen jakaumasta.
  - D, Y, Ä

Sanan pituudella ei havaittu tilastollisesti merkitsevää vaikutusta värijakaumiin.

Eri kirjaimilla alkavien sanojen suhteellisten jakaumien poikkeama kaikkien sanojen jakaumasta

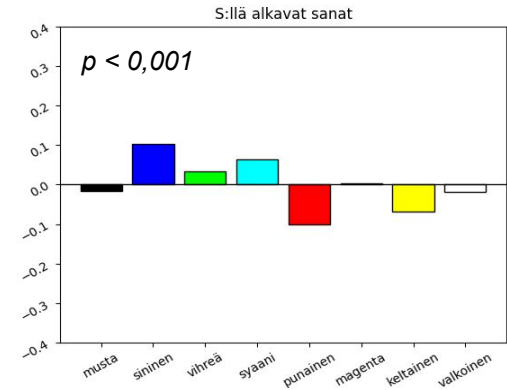
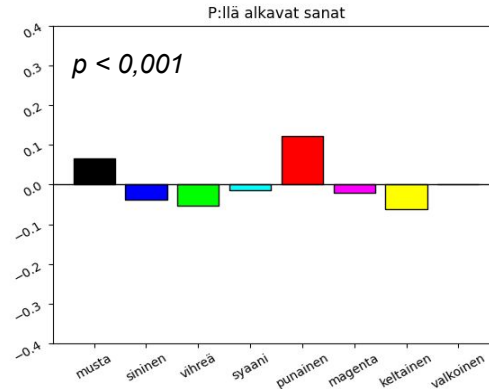
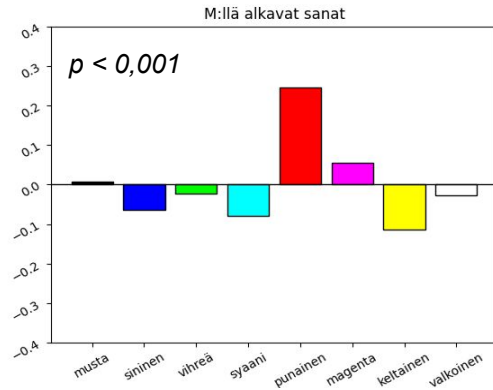
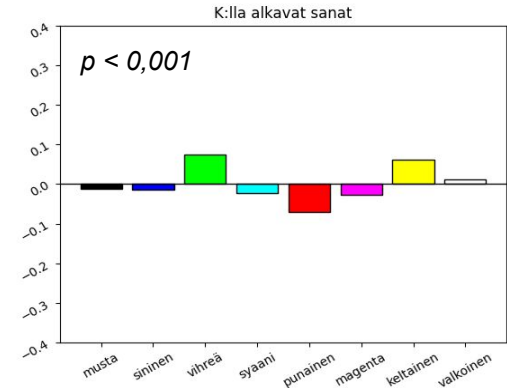
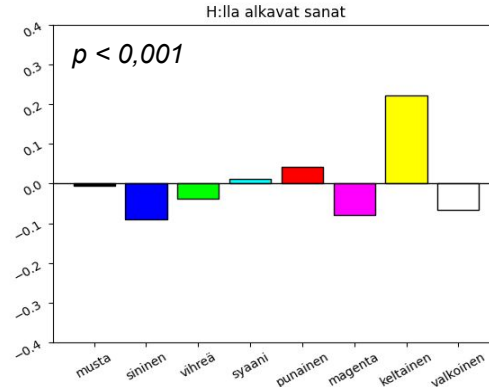
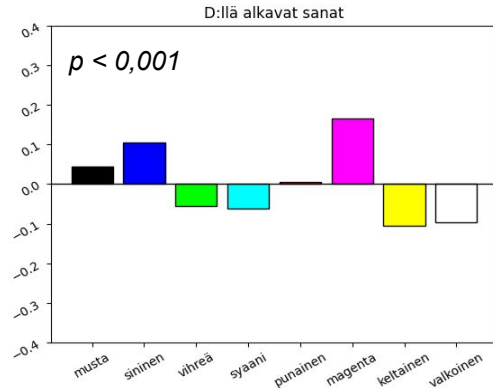

Kun p-arvo on suurempi kuin 0,01, ero ei ole tilastollisesti merkitsevä

Kun p-arvo on pienempi kuin 0,01, ero on tilastollisesti merkitsevä

Eri kirjaimilla alkavien sanojen suhteellisten jakaumien poikkeama kaikkien sanojen jakaumasta

Johtopäätökset

Sanan ensimmäisen kirjaimen vaikutus havaittuun väriin on vahva.

- Lähes kaikki kirjaimet vaikuttivat sanan väriin ensimmäisenä kirjaimena tilastollisesti merkitsevästi.

Sanan muiden kirjainten vaikutus havaittuun väriin on heikko.

- Vain kaksi kirjainta vaikutti sanan väriin muuna kirjaimena tilastollisesti merkitsevästi.

Sanan ensimmäisen ja muiden kirjainten vaikutus havaittuun väriin oli hyvin polarisoitunut.

- Lähes kaikissa tapauksissa kirjain vaikutti väriin joko erittäin merkitsevästi tai ei lainkaan.

Sanan pituus ei vaikuta havaittuun väriin.

Jatkotutkimusaiheita

Tutkimalla muita synesteetikoita voisi selvittää, kuinka saadut tulokset yleistyvät.

Tutkimuksessamme värejä jaoteltiin diskreetteihin luokkiin. Värien RGB-arvoja voisi kuitenkin tutkia jatkuvina muuttujina.

Värit voisi jakaa luokkiin jonkin muun kuin RGB:n perusteella.

Tutkielmaa varten kerätystä datasta voisi tutkia asioita, joita emme vielä tutkineet.

- Esimerkiksi äänteiden vaikutuksen tutkiminen voisi tuoda mielenkiintoisia tutkimustuloksia.

Kirjoittamamme ohjelmat ovat avoimesti saatavilla ja mahdollistavat tutkimuksen toistamisen erilaisilla sanastoilla ja eri henkilöillä sekä samankaltaisten tutkimusten suorittamisen.